

เรียนรู้วิถีเกษตรกรรมอย่างสร้างสรรค์
ด้วยการอ่านและลงมือทำด้วยตนเอง

ข้าวโพด

สุทัศน์ วศ์ศุปไทย เขียน

ดร.โชคชัย เอกทัศน์นารอด บรรณาธิการ สุทัศน์ ปาละมะ ภาพประกอบ

คำนิยมโดย สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้าวโพด

สุทธินัย วงศ์ศุปไทย เขียน

ดร.โชคชัย เอกทัศนาวรรณ บรรณาธิการ สุทศน์ ปาละมะ ภาพประกอบ
คำนิยมโดย สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์ จัดพิมพ์

ชุด เกษตรกรรมลองทำดู: ข้าวโพด

สุทัศน์ วงศ์ศุภไทย เขียน

สุทัศน์ ปาละมะ ภาพประกอบ

ดร.โชคชัย เอกทัศนาวรรณ, สำราญ ศรีชมพร,

วรารักษ์ บุญเกิด และ profile/corbis ภาพถ่าย

ดร.โชคชัย เอกทัศนาวรรณ และ ฤทัย จงสฤษดิ์ บรรณาธิการต้นฉบับ

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2555

ราคา 195 บาท

ฉบับ e-book ราคา 156 บาท

© ลิขสิทธิ์ 2555: สำนักพิมพ์น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สุทัศน์ วงศ์ศุภไทย.

ข้าวโพด. -- (ชุด เกษตรกรรมลองทำดู). -- กรุงเทพฯ: น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์, 2555.

52 หน้า.

1. ข้าวโพด -- การปลูก. I. ชื่อเรื่อง.

633.15

ISBN 978-616-04-0885-6

ISBN 978-616-04-1923-4 (ฉบับ e-book)

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสถิตยวัฒนา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ราตรี สังข์เกษม ผู้จัดการสำนักพิมพ์ สุชาดา งามวัฒนจินดา บรรณาธิการบริหาร สุภารัตน์ ภูไตรรัตน์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ อัญมณี ทองเลิศ บรรณาธิการเล่ม รัตนาพร ชีวาศิคุกุล หัวหน้ากองพิสูจน์อักษรและตรวจสอบ อัมพันธ์ คงมั่น พิสูจน์อักษรและตรวจสอบ สุพมาล นาคสุก ผู้จัดการฝ่ายศิลปกรรม เบญจสิงห์ สมบุญ ผู้จัดการกองศิลปกรรม กฤษดา แสงสงค์ ผู้ช่วยผู้จัดการกองศิลปกรรม สุนันท์ เพชรวาว คอมพิวเตอร์กราฟิก ภมรมาศ ต้นทุลทุกุล หัวหน้ากองประสานงานการผลิต จรัสศรี พรหมเทพ ประสานงานการผลิต ฉัตรทิพย์ กสิสิทธิ์ อนุสรดา ตาธเนศ สำนักงาน บริษัท น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทร. 0-2670-9800, 0-2662-3000 โทรสาร 0-2662-0919 e-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลทที่ กรุงเทพมหานคร โทร. 0-2803-2544 พิมพ์ที่ ที เอส อินเทอร์เน็ต โทร. 0-2174-6055

จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท น่านมีบุ๊กส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท

แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

www.nanmeebooks.com

กระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ผลิตมาจากไม้ในป่าปลูก โดยไม่ทำลายป่าไม้ธรรมชาติ และใช้หมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าขาว หน้าขาดหาย

สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน

หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. 0-2662-3000 กด 1

คำนิยม

ประเทศไทยมีผืนดินอุดมสมบูรณ์ และมีสภาพอากาศเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชผักหลายชนิด คนไทยจึงยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักมาช้านาน บรรพบุรุษของเราสั่งสมภูมิปัญญาความรู้ด้านเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต และถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นมายังลูกหลาน ทำให้คนไทยมีฝีมือและเชี่ยวชาญการเกษตร สินค้าเกษตรนานาชนิด ทั้งผัก ผลไม้ ดอกไม้ และเนื้อสัตว์ถูกส่งออกไปขายหลายประเทศทั่วโลก ทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญและรักอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ

หนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู** ที่ท่านถืออยู่ในมือนี้ จะช่วยแนะนำให้เด็กและเยาวชนรู้จักพืชผักและสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย เนื้อหาในหนังสือประกอบด้วย 2 ส่วน คือความรู้ทั่วไปและการลงมือปฏิบัติ ที่จะจุดประกายให้เด็กและเยาวชนอยากปลูกพืชผักหรือเลี้ยงสัตว์ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาด้านโภชนาการ ความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทย รวมถึงวิธีเลือกซื้อสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ สด สะอาด และปลอดภัยด้วย

หากเราเริ่มปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญ รัก และสนใจอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่วันนี้ เชื่อว่าประเทศไทยจะยังคงเป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ สมกับคำว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” และเติบโตขยายสู่การเป็น “ครัวของโลก” ได้ไม่ยาก

A stylized handwritten signature in black ink, consisting of a large, flowing 'S' shape followed by a horizontal line and a small flourish.

นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนิยม

หนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: ข้าวโพด** ซึ่งนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิมพ์ขึ้นนี้ เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าและน่าอ่าน เพราะให้ความรู้ในเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ “ข้าวโพด” ได้อย่างครบถ้วนทุกแง่มุม

คนไทยทุกคนคงจะรู้จัก “ข้าวโพด” เป็นอย่างดี เพราะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ หาซื้อได้ง่าย นำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งในรูปของผักสดและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เชื่อได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่เคยรับประทาน “ข้าวโพด” มาแล้วทั้งนั้น

เมื่อได้อ่านหนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: ข้าวโพด** แล้ว จะรู้สึกว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับ “ข้าวโพด” เพิ่มเติมอีกหลายแง่มุม สมดังเจตนารมณ์ของบริษัทผู้พิมพ์ คือ นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องการให้เรารู้จัก “ข้าวโพด” เริ่มตั้งแต่รูปร่างหน้าตา ประวัติความเป็นมาของข้าวโพด การปลูก การเจริญเติบโต การแปรรูป คุณค่าทางโภชนาการ และวิธีเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จาก “ข้าวโพด” ให้ได้ของดี เรียกได้ว่าครบทั้งเนื้อหาสาระ องค์ความรู้วิชาการงานเกษตร และความรู้รอบตัว อีกทั้งภาพประกอบก็สวยงามเหมาะสม สื่อความหมายได้ครบถ้วน

ความรู้ที่ได้จากหนังสือชุดนี้จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมทั้งผู้สนใจโดยทั่วไป ทั้งยังจะเป็นแนวทางที่จะทำให้นำความรู้จากห้องเรียนไปสู่การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้แก่ครอบครัวอีกด้วย

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำสำนักพิมพ์

ข้าวโพดเป็นธัญพืชที่สำคัญอันดับ 4 ของโลก รองจากข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และข้าว ประเทศไทย ก็เป็นประเทศหนึ่งที่นิยมปลูกข้าวโพด เพราะปลูกง่าย ปลูกได้ทุกภาค โดยเฉพาะข้าวโพดหวาน ซึ่งประเทศไทยส่งออกมากเป็นอันดับ 4 ของโลก ข้าวโพดจึงนับเป็นพืชที่มีความสำคัญและน่าสนใจ ไม่น้อยเลย

นานมีบุ๊คส์ขอเชิญชวนทุกท่านเข้าสู่โลกของข้าวโพดในแบบฉบับน่ารักสดใสที่ใครๆ ก็อ่านได้ กับหนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: ข้าวโพด** ซึ่งจะพาไปเรียนรู้ตั้งแต่ประวัติศาสตร์การเพาะปลูก ข้าวโพด ทำความรู้จักข้าวโพดแต่ละชนิด วิธีการลงมือปลูกข้าวโพดหวาน การแปรรูป ตลอดจนคุณค่าทางอาหารที่เราได้จากข้าวโพด

หนังสือเล่มนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านหลายหน่วยงาน ซึ่งช่วยสนับสนุน ให้คำปรึกษา และประสานงาน จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี สำนักพิมพ์ขอขอบคุณ นสพ. ยุคล ล้มแหลมทอง อดีตปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคุณเมทนี สุคนธรักษ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ ที่ให้การสนับสนุนและชี้แนะแนวทางการจัดทำหนังสือชุดนี้ ขอขอบคุณ ดร.โชคชัย เอกทัศนาวรรณ นักวิชาการเกษตร (ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ) จากศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่าง แห่งชาติ สถาบันอินทรีจันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาพืชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครราชสีมา ที่ช่วยตรวจแก้และให้ข้อมูล ดร.โชคชัยเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องข้าวโพดหวานคนหนึ่งของประเทศไทย ปัจจุบันท่านเป็นหัวหน้าโครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวานและข้าวโพดฝักอ่อน ซึ่งมี ผลงานด้านการปรับปรุงสายพันธุ์ข้าวโพดหวานมานานกว่า 30 ปี และขอขอบคุณ คุณฤทัย จงสฤษดิ์ จากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ที่ช่วยตรวจแก้เนื้อหาและความถูกต้อง รวมถึงทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ด้วยใจจริง

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือชุดนี้จะมีประโยชน์ต่อทุกท่านและสังคมไทย สืบไป

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

คำนำผู้เขียน

ข้าวโพดเป็นพืชที่สำคัญชนิดหนึ่งซึ่งคนไทยรู้จักกันดี เพราะมีแทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันโดยที่บางครั้งเราก็ไม่รู้ตัว ลองเข้าไปสำรวจในหิ้งครัวดูสิ จะต้องมีข้าวโพดอยู่อย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นข้าวโพดฝักสด ฝักอ่อน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวโพด เช่น แป้ง น้ำมัน สบู่ ถ่าน นอกจากนี้ข้าวโพดยังนำไปทำสิ่งของเครื่องใช้และผลิตเป็นแก๊สโซฮอลล์ได้อีกด้วย ข้าวโพดมีประโยชน์มากมายขนาดนี้แล้วจะดีแค่ไหน ถ้าเราปลูกในบริเวณบ้านก็ได้ด้วย

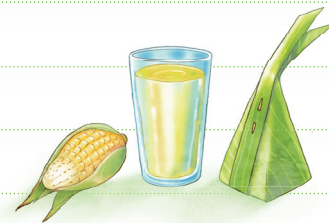
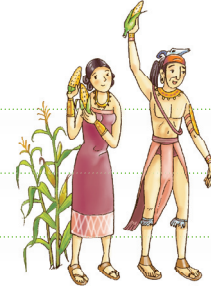
หนังสือเล่มนี้จึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านใช้เป็นคู่มือการปลูกข้าวโพดเองในบริเวณบ้าน ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของข้าวโพดไว้ครบทุกด้าน ทั้งลักษณะทั่วไป ประวัติความเป็นมา ชนิดของข้าวโพด การเตรียมดิน การดูแล เก็บเกี่ยว วิธีการปลูกข้าวโพดในกระถาง การแปรรูป รวมถึงการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดแบบต่างๆ ด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยให้การปลูกข้าวโพดเป็นเรื่องง่ายๆ ใครๆ ก็ทำได้

สุทัศนีย์ วงศ์ศุปไทย

สารบัญ

สุดยอดพืชขอนแก่นประสงค์	8
เปิดตำนานข้าวโพดมาจากไหน	10
การเดินทางของข้าวโพด	12
มารู้จักข้าวโพดกันเถอะ	14
ข้าวโพดมีกี่ชนิดนะ	16
มาทำแปลงปลูกข้าวโพดหวานกันเถอะ	18
เตรียมแปลงพร้อมแล้ว ลุยเลย	20
ข้าวโพดน้อยค่อย ๆ โต	22
กำเนิดเมล็ดข้าวโพด	24
แยแล้ว! ข้าวโพดไม่สบาย	26
หักฝักลงตะกร้า	28
ปฏิทินการปลูก	30
ข้าวโพดก็ปลูกลงกระถางได้นะ	32
แปลงเปลือกข้าวโพดเป็นกระทง	34
มาเข้าครัวทำเมนูข้าวโพดกัน	36
อร่อย หวาน เย็นกับไอศกรีมข้าวโพด	38
กินข้าวโพดมีประโยชน์ต่อสุขภาพ	40
รักโลกด้วยข้าวโพด	42
เลือกซื้อข้าวโพดให้ได้ของดี	44
ข้อมูลเพิ่มเติม	46

สุดยอดพืชอเนกประสงค์

ถ้ามีการประกวดพืชที่ใช้ประโยชน์ได้มากมายมหาศาล เชื่อเถอะว่า ข้าวโพดจะเป็นพืชชนิดหนึ่งที่รอชิงตำแหน่งนี้อยู่อย่างแน่นอน ลองสังเกต รอบ ๆ ตัวดูสิ จะเห็นว่าข้าวโพดเป็นส่วนประกอบของอาหารทั้งคาวหวาน ที่สำคัญข้าวโพดยังเป็นอาหารหลักของประเทศในแถบอเมริกากลางและอเมริกาใต้ เช่น เม็กซิโก ชิลี อาร์เจนตินา เปรู อีกด้วย

